

Rezumatul activității și a rezultatelor obținute în subprogram în anul 2025**Studiul integrității cerebrale, psihice și demnității la pacientul cu AVC, dreptul la libertatea de gândire și a cogniției. Strategii de restabilire a demnității umane și revenire la autonomie****Codul subprogramului 080501**

În anul 2025, Centrul de Sănătate a Creierului (CSC), din cadrul Institutul Național de Cercetare în Medicină și Sănătate, și-a consolidat poziția ca structură interdisciplinară de excelență în domeniul neuroștiințelor, prin activitatea integrată a subdivizinelor sale și a fost orientată simultan spre cercetare fundamentală, aplicativă și translatională, dezvoltarea infrastructurii de excelență, formarea resurselor umane și diseminarea cunoștințelor în comunitatea științifică națională și internațională.

Rezultatele științifice obținute au fost reflectate prin 279 de lucrări științifice, inclusiv 3 monografii naționale, 1 capitol într-o monografie națională, 3 capitole în monografiile internaționale, 22 articole în reviste internaționale cu IF și 20 articole în reviste indexate în baze de date internaționale recunoscute. La nivel național, au fost publicate 12 articole în reviste de profil din Registrul Național, precum și 20 articole în reviste recunoscute din străinătate și 8 articole în culegeri internaționale. La fel, au fost eleboarte 81 de teze în lucrările conferințelor internaționale, 73 – în conferințele naționale cu participare internațională și peste 100 de participări la manifestări științifice, confirmând vizibilitatea și excelența academică a CSC.

CSC a avut un rol direct în elaborarea și actualizarea protocoalelor clinice naționale în domeniile sănătății mintale, epilepsiei și neuropediatriei, facilitând integrarea practicilor bazate pe dovezi în sistemul de sănătate. Activitatea inovativă a fost reflectată prin obținerea certificatelor de drept de autor, 2 brevete de invenție și recunoașterea rezultatelor la expoziții atât naționale, cât și internaționale de profil. Astfel au fost obținute 5 medalii la expoziții internaționale de inovare, trofeul „Cel mai bun proiect de cercetare” la expoziția internațională „INFOINVENT” și certificarea a două inovații în domeniul neuropsihologiei, materializate în elaborarea Ghidului de bune practici pentru evaluarea psihologică a pacienților cu epilepsie.

CSC a organizat și co-organizat numeroase evenimente științifice de referință, incluzând workshop-uri, Școala Avansată de Neuroștiințe – ediția I, congresul al VIII-lea al Neurologilor din RM și Conferința Științifică Națională „Perspective bioetice privind sănătatea creierului în condiții specifice de habitat”. Centrul a fost implicat activ și în campanii naționale de educație publică, vizând recunoașterea precoce a AVC, cu profilaxia factorilor de risc cardiovasculari. În domeniul cercetării gerontologice, au fost analizate corelațiile între sarcopenie, declinul cognitiv și performanța fizică, ceea ce a permis dezvoltarea unor strategii multidisciplinare de prevenție și reabilitare în rândul populației vârstnice. În domeniul Sănătății Mintale au derulat studii privind tulburările de spectru autist, comportamentul suicidar, stresul traumatic și adicțiile, sprijinind dezvoltarea de intervenții psihologice și psihiatrice bazate pe dovezi, inclusiv prin telemedicină.

Pe parcursul anului 2025, CSC a susținut formarea și implicarea resurselor umane, incluzând doctoranzi, postdoctoranzi, rezidenți, studenți și tineri cercetători, prin participarea la proiecte, stagii de cercetare și programe de instruire naționale și internaționale, contribuind la dezvoltarea durabilă a cercetării și consolidarea viitoarei generații de specialiști în neuroștiințe.

În ansamblu, activitatea Centrului de Sănătate a Creierului în 2025 reflectă excelența în cercetarea fundamentală și aplicativă, cu integrarea rezultatelor în practica clinică, educația medicală, precum și impactul social, consolidând rolul strategic al CSC în dezvoltarea neuroștiințelor și alinierea serviciilor și cercetării în domeniul sănătății creierului la standardele internaționale.

In 2025, the Brain Health Center (BHC), within the National Institute for Medical and Health Research, consolidated its position as an interdisciplinary structure of excellence in the field of

neurosciences, through the integrated activity of its subdivisions and was simultaneously oriented towards fundamental research, applied infrastructure and translation of excellence of fundamental resources, infrastructure development and resource translation. knowledge in the national and international scientific community.

The scientific results obtained were reflected in 279 scientific papers, including 3 national monographs, 1 chapter in a national monograph, 3 chapters in international monographs, 22 articles in international journals with IF and 20 articles in journals indexed in recognized international databases. At the national level, 12 articles were published in profile journals from the National Register, as well as 20 articles in recognized journals from abroad and 8 articles in international collabo. Likewise, 81 theses were prepared in the proceedings of international conferences, 73 – in national conferences with international participation and over 100 participations in scientific events, confirming the visibility and academic excellence of the BHC.

The BHC had a direct role in the development and updating of national clinical protocols in the fields of mental health, epilepsy and neuropediatrics, facilitating the integration of evidence-based practices in the health system. The innovative activity was reflected by obtaining copyright certificates, 2 invention patents and recognition of results at both national and international exhibitions in the field. Thus, 5 medals were obtained at international innovation exhibitions, the trophy "Best Research Project" at the international exhibition "INFOINVENT" and the certification of two innovations in the field of neuropsychology, the material in the development of the Guide to Good Practices for the Psychological Assessment of Patients with Epilepsy.

BHC organized and co-organized reference scientific workshops and events, including the Advanced School of Neurosciences – 1st edition, the 8th Congress of Neurologists from the RM and the National Scientific Conference “Bioethical Perspectives on Brain Health in Specific Habitat Conditions”. The Center was also actively involved in national public education campaigns, aiming at early recognition of stroke, with the prophylaxis of cardiovascular risk factors. In the field of gerontological research, correlations between sarcopenia, cognitive decline and physical performance were analyzed, which allowed the development of multidisciplinary prevention and rehabilitation strategies among the elderly population. In the field of Mental Health, studies were conducted on autism spectrum disorders, suicidal behavior, traumatic stress and addictions, supporting the development of evidence-based psychological and psychiatric interventions, including through telemedicine.

For the year 2025, BHC supported the training and involvement of human resources, including doctoral students, postdoctoral fellows, residents, students and young researchers, through the participation of projects, research internships and national and international training programs, contributing to the sustainable development of research and the strengthening of future generations of neuroscience specialists. Overall, the activity of the Brain Health Center in 2025 reflects excellence in fundamental and applied research, with the integration of results into clinical practice, medical education, as well as social impact, strengthening the strategic role of CSC in the development of neurosciences and aligning services and research in the field of brain health with international standards.

Coordonatorul subprogramului de cercetare

Stanislav, GROPPA _____

Data: _____